

Тренер від Бога

Спокійний, врівноважений, упевнений в собі. Не те щоби кремезний, але широкоплечий, зі спортивною фігурою, і виглядає переконливо. На вигляд – років шістдесят, та коли дізнаєшся, що в серпні йому виповнилося 76, це неабияк дивує.

У Рівному ім'я Павла Леонтєва на слуху: легенда греко-римської боротьби, він уже п'ятдесят років

на тренерській роботі. Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, тренер і викладач підготував плеяду чемпіонів, майстрів спорту. Та ще з більшим захопленням люди переповідають, як вихованці у Леонтєва буквально на очах за кілька місяців стають з дітей чоловіками. Шляхетними і надійними. Як тренер.

– Павле Васильовичу, це завдяки спорту ви так чудово виглядаєте?

– Завдяки спорту я шістдесят років (із п'ятнадцяти) – не п'ю і не курю, – всміхається у відповідь Леонтєв. – Я ріс у Луганську, серед бандитів і вської наволочі. Курив і пив з восьми. Коли прийшов записуватися на боротьбу, сказав про це тренеру. А він: «Якщо хочеш займатися, повинен кинути». Я кинув. Уже на тренерській роботі сам упевнився: якщо ти щось не можеш сам, то не повинен вимагати це й від дітей, не маєш морального права. То переважна більшість моїх вихованців також не курить і не п'є.

– Чому пішли саме на боротьбу?

– Товариш привів на гімнастику. А я побачив там борців і зрозумів: моє. До тренера підходжу: «Візьмете?» А він: «А ти здоровий?» Я кажу: «Здоровий». У самого ж руки – як тростинки! Потім уже тренер запросив до себе в гості, а там – сила-силенна книг. «Ти маєш вчитися», – сказав. Він знав, що в чотирнадцять років я перейшов у другий клас, до школи забігав у рідку стежку. Я послухався. Згодом закінчив у Києві і вищу школу тренерів, й інфіз.

– А як потрапили до Рівного?

– Звичайно: за розподілом. Закінчив інститут з відзнакою, то першим обирав направлення. Пригадую, як просто з поїзда заходжу до спортшколи на проспекті Миру, показую направлення, а хтось мене запитує: «Навіщо ти приїхав?» Кажу: «Як не потрібен,

Зустріч давніх друзів у рідному дворі.

це, швидше, виняток.

– Що важливіше в греко-римській боротьбі: характер, техніка чи сила?

– Це – БОРТЬБА: ми передусім намагаємося прищепити учням чоловічі якості: міцний характер, мужність. Вчи-мо перемагати, пересилувати суперника й себе. І хлопчик, сам не помічаючи того, стає борцем. Та тренеру для цього доводиться «попахати».

– Що означає «попахати»?

– На сто відсотків бути відданим своєму виду спорту й дітям, і не приходити на тренування, а проживати їх. Про вихованців турбуватися, як про своїх дітей чи онуків, возити на змагання тільки підготовленими

плечі, біцепси – силач. А проти нього вийшов хлопчик із Прилук: тоненькі довгі ручки, весь такий блаженський. Вага у мого 70, у того – 64. Кажу колезі: зараз мій твого «прихлопне». Та тут прилуцький влевнено зайшов у «петлю», як потягнув Сашка тими тоненькими руками, як дав ним об підлогу, то заложу луна пішла: «бабах!». Мій тоді добре зрозумів: на силу сподіватись нічого. Й на молодіжному чемпіонаті України так само «витягнув» і тріснув об підлогу чемпіона світу Ченкотадзе. А голова Федерації боротьби Гамарник (він свого часу тренував мене) біг з одного кінця килима на другий, аби побачити, хто виконав такий кидок. У

підписіш відкриття». Та тут підбіг до мене Лев Васильович Переверзєв, директор школи. Як сина обійняв і каже: «Ти, хлопчику, приїхав до мене, разом працювати будемо». І от я закохався в наше місто так, що й гадки не було змінити місце проживання, хоч кликали весь час до столиці й за кордон.

Займалися в залі «Авангарду» на Шкільній, у «Трудових резервах» на Бандери. Тепер уже п'ять років тренуємо борців у чудовій залі в «Текстильнику». До речі, це завдяки Володимирові Хомку. Я перебачив у Рівному багато мерів, та жоден не зробив для спорту стільки, як він.

– Скажіть, а як потрібно тренувати перспективних хлопців?

– Як? Та на колінах біля них, на килимі! Мене колись запитував те саме Арам Ялтирян, заслужений тренер Радянського Союзу. Він олімпійський чемпіонів готував, а от першорозрядників – не вмів. Ось зараз рівненський хлопчина Влад Кравченко боротиметься на чемпіонаті світу. Щоби це сталося, ми йшли шість років до мети, не шкодували ні часу, ні сил, ні грошей. Він стане чемпіоном: не приріджий, свій. І це, повірте, класне відчуття.

– Підготувати класного спортсмена зараз тяжко?

– Як ніколи. Здебільшого на грекоримську боротьбу приходять діти із забезпечених родин. Ім спорт потрібен, щоб були десь зайняті, отримали фізичний розвиток. А результати – ні до чого. Коли трапляється фанат, хлопець, у якого в залі очі світяться від запалу, –

психологічно і фізично.

– Із чого починаєте роботу?

– Із найпростішого: спочатку – акробатика, імітаційні рухи. Фізпідготовка: у нас для цього є хороші тренажери й обладнання. Є все: чудовий чистий зал, канати, зручні роздягальні, душові. І це все безоплатно – за кошти міста.

– А хлопчик нис і тре соплі, бо після тренування втома, всеболить...

– Пояснюємо: хочеш бути сильним – перетрежи, подолай себе. Потреш його по шиї, заспокоїш, шмарклі витреш. Переконаєш: чоловік повинен бути чоловіком. Багато хто в цій ситуації запитує: «А як мені відчуття, що я справді чоловік?» Відповідаю: «Дуже просто. Прийди додому, роздягнися, стань перед дзеркалом, добре подивися й визначся: ти чоловік чи ні?!» І що б ви думали: спрацьовує. Ще й як! Хлопчина починає розуміти: якщо він чоловік, повинен мати і характер чоловічий. А печі й руки виростуть, це – наживне.

– Завдяки чому борці перемагають?

– Завдяки характеру. Привіз я в 1969-му на турнір «Ровесник» до Тернополя Сашка Мартинюка: кремезні

зали ще гриміло відлуння від того падіння, а він гукає в захваті: «Ти де такого хлопця відшукав?!» «Прилуцькі научили», – відказую.

– А завдяки чому перемагають тренери?

– Я свого часу боровся на рівні майстра спорту. Потім забрали в армію, і ця перерва не дозволила піднятися до висот у боротьбі. Хотів вступати вже на історичний факультет, але мені сказав Гамарник: «Як?! Ти ж готувий тренер!» Багато тренерів покинули цю спеціальність, бо перестали бачити світло в кінці тунелю. Потрібно, не зважаючи на труднощі й невдачі, робити свою справу, як та мураха. Бажання тренувати молодь – це властивість душі. Якщо це в тобі є, ти – тренер. Інакше результатів не чекай – усе піде намарно. Бо твоє ставлення до спорту передається дітям. Якщо вони відчують, що тобі байдуже, вони ніким не стануть. Коли ж ти внутрішньо бажаш, щоби хлопчик досягнув чогось, це теж йому передається. Він росте і підіймається, щаблінка за щаблінкою. І неодмінно виростає у хорошого спортсмена.

Спілкувався Сергій СНАСАРЕНКО

■ ПРЯМА МОВА

Володимир ХОМКО, миський голова Рівного:

– Я знаю Павла Васильовича майже п'ятдесят років. Я з ним виріс в одному дворі, то з дитинства підтримую з ним знайомство. Більш віддану своїй справі людину знайти важко. Безумовно, він користується повагою своїх вихованців та всієї спортивної громадськості міста. Мені дуже приємно, що в нашому місті є такий чудовий чоловік, від спілкування з яким я завжди отримую велике задоволення.